

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 12 KOR., FÉLÉVRE 6 KOR., NEGYEDÉVRE 3 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 30 FILLÉR

AZ ERDÉLYRÉSZI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT HIVATALOS LAPJA MEGJELNIK MINDEN SZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL KOLOZSVÁRT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

A munkásság egysége

minden oldalról támadásnak van kitéve. Ezen veszély elhárítására súlyos és méreteiben kiszámíthatatlan küzdelemnek néz elébe a dolgozó emberiség. A forradalom vívmányait intézményesen biztosítani még nem lehetett és ezt a közbeeső időt sok élelmességgel igyekeznek kihasználni mindazok, akiknek nincs inyére a szervezett proletárság törekvése. Földalatti vakondtúrásaik sikere érdekében testvérharcot szítanak: munkást munkás ellen uszítanak.

Már-már az a látszat, hogy ez a nemtelen és alattomos munka célt ért. Nincsen mit tagadni, az eredményei már mutatkoznak ott, ahol a munkásság ellenálló ereje gyöngének bizonyult. A tizenkettedik óra közeledtével a proletárságnak végre fel kell öcsüdnie, hogy megláthassa, kik azok, akikkel le kell számolnia.

Két legádázabb ellenfele van a munkásságnak. Az egyik a sovinizmus, a másik a legszélsebb örület, amit a banálishan tudatlan polgári társadalom kommunizmusnak nevez.

Van-e felvilágosodott, gondolkodó ember, aki nem akarna a mai bizonytalan, anarchisztikus termelési rendszer helyett egy munkán felépülő, céltudatos kollektív társadalmi rendet, amely a népek jólétét biztosítaná és az emberiséget megszabadítaná a konkolyhímű háborús uszítók bűnös uralmától? A régi rezsim részvényesein kívül alig lehet olyan kultúrembert elképzelni, aki ne volna híve a kollektív társadalom irányában való haladásnak.

A szociáldemokrácia egyedüli lehetősége annak a jövő társadalmának, ahol sem elnyomó, sem elnyomott nem lesz. De nem lehet célunk és ellenkezne politikai hitvallásunkkal a munkásság nehéz küzdelmek árán elért eredményeit holmi örületekért kockára tenni és könnyelműen feláldozni.

A másik szélsőséget sem követheti, mely a sovinizmus átlátszó leple alatt mutatkozik. Mi fenntartás nélkül, nyíltan valljuk magunkat internacionalistáknak. Mi a világ proletárijával küzdünk az internacionalista reakció ellen.

Rossz szolgálatot tesz az a munkásságnak és ellensége a haladó emberiségnek, aki — tudatosan vagy félrevezetve — az említett szélsőségekkel bontja meg a szervezett proletárság egységét. A munkásság semmiféle sovinizista hóbortot nem tűrhet meg a maga kebelében. Küzdelme a Marx által kijelölt egyenes uton kitűzött céljai felé halad s egysége büntetlenül nem bontható meg sem jugoszláv, sem német, magyar vagy egyéb sovinizmussal. Nekünk éppen olyan küzdőtársunk a román szervezett munkás, mint a rutén, szerb vagy horvát munkás. Az, aki mást hirdet, ellenségünk, félre vele az utból!

Az erdélyi munkásságnak figyelmébe ajánljuk azokat, akik a megbontás és szétválasztás munkáját megkezdték. Ezeket sovinizista és személyi érvényesülés vezetői kétes értékű munkájukban; ezek elsősorban ellenségei a szociáldemokrata munkásságnak. Ennek az áldatlan harcnak még csak a kezdetén vagyunk s máris mutatkoznak

annak káros hatásai úgy a párt-, mint a szakmozgalom terén.

Sürgősen helyre kell állítanunk a párt- és szakmozgalom egységét. E kérdésben nincs helye a személyi érzékenykedésnek, sem a határközi összeütközéseknek. Nem az a fontos, hogy a mozgalom székhelye Piski, Nagyszeben, Marosvásárhely vagy Kolozsvár; most csak egy célt kell magunk elé kitűzünk: az erdélyi párt- és szakszervezeti mozgalom egységének helyreállítását; ma sokkal inkább van erre szükségünk, mint valaha.

Az élet gondjaival és nyomorúságával küzdő munkást minden oldalról veszély fenyegeti. Jól táplált sovinizista urak, akiknek semmi közük a munkássághoz és akiknek megfizetendő szereplés kell, rutul visszaélnék a munkásság jóhiszeműségével, mint kezes bárányok közelednek hozzá, hazug téveszmékkel akarják bolondítani, hogy egységes osztályharcát megbontsák.

Félre jó urak az utból! Más terepet keressenek kisded játékaik színhelyéül. A munkásság megértette a történelmi idők parancsoló szavát, maga akar sorsának ura lenni.

E nagy munkában ki kell vennie részét a szociális proletárságnak is. Egyetlen műhely vagy irodának sem szabad szervezetlenül maradni. E nehéz küzdelemben mindenkire szükségünk van.

Ha minden elvtárs megteszi a kötelességét, akkor minden poklokon keresztül gázolva, megfogjuk teremteni a proletárküzdelem egységes frontját.

Mese a vasutasok sztrájkjáról.

...

Válasz Cristodorescu igazgató urnak.

Az erdélyi vasutasok Bizalmi Tanácsa a múlt héten felkereste Cristodorescut, a C. F. R. igazgatóját és az összes erdélyi vasutasok nevében egy memorandumot nyújtott át neki, melynek szövegét bizonyos okokból nem volt módunkban közölni. Az igazgató kijelentette a Bizalmi Tanács tagjai előtt, hogy nem áll módjában a vasutasok kívánságait teljesíteni a bukaresti kormányhatóság jóváhagyása nélkül; öt napi haladékot kért azzal, hogy öt nap múlva visszajön Kolozsvárra és megadja az érdemleges választ. Szombaton járt le ez a terminus. A Bizalmi Tanács tagjai megjelentek a válaszáért, azonban legnagyobb meglepetésükre sem Cristodorescu, sem pedig a válasz nem érkezett meg. Erre a Bizalmi Tanács bejelentette az illetékes faktoroknak, hogy nem tudja a felelősséget az erdélyi vasutasság előtt továbbra vállalni s ezért lemond.

Amennyire misztikus Cristodorescu elmaradása, épp annyira furcsa és érthetetlen az a nyilatkozat, amelyet állítólag egy nagyszebeni napilap tudósítója előtt tett. A nyilatkozatra vonatkozólag a lemondott Bizalmi Tanács egyik volt tagjától kaptuk az alábbi sorokat:

A „Renasterea Romana” nagyszebeni

napilap március 11. számában „Az erdélyi vasutak fenyegető sztrájkja” cím alatt az igazgató ur nyilatkozik. Nyilatkozik ugyan, de ami az emlékező tehetségét illeti, az nem nyilatkozott meg kellően a cikkben. Az igazmondásról pedig ne beszéljünk most.

Nehogy a román lapokat olvasó elvtársak egy pillanatig is a cikk behatása alatt álljanak, de meg aztán az igazgató ur iránti tiszteletünk is arra késztet, hogy a lap cikkét bármily kis és bármily jelentéktelen részben kiigazítsuk. Mert azt már még sem tűrhetjük, hogy az igazgató ur nyilatkozatait az újságíró így kifacsarja. És ennek hatása alatt talán valaki még az igazgató urat vádolja meg.

Szól pedig a cikk arról, hogy az igazgató ur azért rendeltette el saját kezdeményezéséből a „Nyilatkozat” aláírását, mert az oly nagyjelentőségű érdekekkel összefüggő vasút nem képes garanciák nélkül működni. Ily garancia volna pedig a kért aláírás. Na hát ezt nem egészen így mondhatta az igazgató ur, mert nekünk Kolozsvárt március 3-án éppen azt hangsúlyozta, hogy ez csak formalitás, ami a fizetések folyósításához szükséges. Mert a legfelsőbb számvevőszék nem folyósíthatja a fizetéseket ilyen vagy más ily jellegű okmány nélkül. És éppen ezért ígerte is meg nekünk, hogy el kell a számvevőszéknél járnia és más bukaresti magas kormányhatóságoknál. Ehhez pedig szüksége volna öt napra. Mi ugyan sokallottuk e hosszú határidőt és háromhoz ragaszkodtunk, de aztán a békés megoldás érdekében belementünk. Meg is kérdeztük az igazgató urtól, hogy mily módon fogja a választ megadni, mire közölte, hogy személyesen itt lesz öt napon belül. Ezt a cikk mind kihagyja és úgy állítja be, hogy meglepte az igazgató urat a mi 8-iki határozatunk. Dehogy is lepte meg, sőt minket lepett meg, hogy a beígért ötödik napon nem érkezett meg, de még csak ki sem mentette magát. Komolyan aggódtunk egészségéért.

A fontos, hogy egészséges. A többi nem fontos. Az sem, hogy a cikk újra tévesen adta le a nyilatkozatot, amikor úgy állítja be a bizalmi tanácsot, mint akik nem tudták magukat igazolni felhívás után sem. Hogy is irhat ilyet? Látszik, hogy nem vasutasok irták. Például az igazgató ur tudja, hogy ilyeneket nem lehet mondani. Olvashatta ugyanis a romániai lapokból, hogy elutazása óta a román vasutasok is követeléseket terjesztettek elő. Szintén írásban, szintén bizottság útján, sőt bizalmi tanácsuk útján.

Végül még egy tévedése az újságíró urnak. Úgy állítja be a dolgot, hogy mi a bizalmi tanácsunk befolyását csak oly kérdésekre kértük, ami a tisztviselőket közvetlen érintik. Dehogy, egy modern vasutas, tehát az igazgató ur jól tudja, hogy mi az üzemek szocializálása. Igen, valami efélet jelent az, amit kérünk és pedig, hogy a vasút minden rendelkezésében a tanácsunk részét óhajt venni. Hogy ez nem olyan nagy követelés, belátta a szociális haladással ismerős igazgató ur is, aki csupán csak azt vetette fel ellene, hogy ez egy új ügyosztály felállítását tenné szükségessé. Amire egyikünk azzal válaszolt, hogy ez legyen a

legnagyobb baj. Hát lesz még egy ügyosztály.

Igazán majdnem megharagudtunk, hogy a szerkesztő ur mily könnyen elvethetné a vizsály csiráját köztünk és az Igazgató ur között. Épp ezért írjuk meg a kis helyreigazítást, nehogy szirénhangjával esetleg az Igazgató urat is megtéveszse. Ha ugyan meg nem tévesztette eddig is, mert nekünk azt hangoztatta, hogy a munka nem kényszeríthető ki. Talán nem is az Igazgató urat, de a Főparancsnok urat tévesztette meg, mert aligha adott volna ki oly szigorú Ordonantat, ha ismerte volna az ügy hiteles történetét.

Meg kell még állapítanunk azt is, hogy a vasutasok sztrájkjáról szóló hír nem egyéb, mint egy rosszul kifundált mese.

Tulajdonképp tehát nem is az Igazgató urnak szól ez a válasz, hanem a „Román Reneszánsz“-nak.

Szép kilátások.

Középeurópa összeomlásáról a „New-York Times“ március 6-iki száma, párisi jelentés alapján, a következőket közli:

„A győzelem gyümölcse, úgy látszik, mindinkább kisiklik a párisi békemegbízottak kezéből és a legnagyobb erőfeszítéssel igyekeznek megmenteni azt, amit lehet. A német eseményeknek főként a szövetségesek késedelmeskedése az oka. Az európai szövetségesek oly mohósággal vetették magukat a zsákmányra és annyira képtelenek voltak az ellenség teljes összeomlását meglátni, hogy a szükséges intézkedéseket elmulasztották, amelynek révén tartós és kielégítő békét köthettek volna.

Az eredmény az, hogy Középeurópa most egy nagy kártyavár és összeomlása az oroszországi kaosznak újabb, hatalmas területeket nyitna meg. Az amerikai élelmezési megbízottak, akik már december elején sürgették a blokád megszüntetését és Németország élelmezését, kijelentik, hogy most már késő Németországot az éhínségtől megmenteni, mert az élelmiszerkészletek elfogytak és Európában nincs is élelem, hogy pótlásáról lehetne gondoskodni.

Az olaszokat saját területük gyarapodásának vágya annyira elvakította minden más megfontolással szemben, hogy a régi osztrák-magyar területnek szánt élelmiszerküldeményeknek útját elzárták, úgy, hogy most már Csehország, Jugoszlávia és Ma-

gyarország összeomlását is nehéz lesz megakadályozni. Lengyelország részére is oly lassan érkezik a segítség, hogy kétséges vajjon Paderewski megtud-e állani helyén? A Bajorországban és egész Németországban mutatkozó hasonló eseményeknek valószínű következménye lesz az, hogy a német kormány úgy tesz, mint az oroszok Brestlitovskban: megtagadja a békeszerződés aláírását és azt mondja a szövetségeseknek:

— Szálljátok meg egész Németországot!”

Hát ez bizony egy cseppet sem vigasztaló.

Az izraelita hitközség uzsoraüzletei.

Nem szívesen foglalkozunk a felekezeti viselt dolgaival. Azt tartjuk, hogy a vallás magánügy és így is szoktuk kezelni és ha néha-néha mégis kényszerülve voltunk az esetek halmazából nagymérvénél fogva egyet-egyét a nyilvánosság elé kiteríteni, úgy rögtön ránkfogták, hogy istentagadók vagyunk.

Most sem tesszük szívesen, de kénytelenek vagyunk, mert azt még a mai uzsorakereskedelemben is abszurdumnak tartjuk, hogy egy erkölcsi testület, mint az orth. izraelita hitközség, kapható legyen áruzsorát üzni és a maximális árakat kerülő uton kijátszani. Az igazság kedvéért megállapítjuk, hogy a hitközség előjárósága még az őszszel lemondott és így most a vád csupán *Sebestyén* Dávid elnököt és még egy pár korifeustársát illeti.

Az történet ugyanis, hogy *Caciula* kormánybiztos igen okosan, de nem kellő erélyvel, az élelemuzsorát megakartta fékezni egy husaraktól is, mint egyik legfontosabb élelmiszer is maximálta 10 koronában különként.

Az első percben — amint az már a mai uzsorakereskedelemben megszokott — rögtön eltűnt a hus, szegény ember nem juthatott hozzá, de a vagyonsa annál inkább. Így volt ez a kóserhust árusító mézárásoknál is, ott sem jutott a szegényeknek még a rekvirált husból sem, de a protekciós gazdagoknak a szegény vásárolni akarók szemeláttára rakták a mézárások a puít alá a husokat.

Ezen a husinségen segített aztán *Sebestyén* Dávid a maga módján, úgy okoskodott, hogy ha nem lehet húst 10 koronáért vásárolni, úgy 16 koronáért majd csak lehet. Neki, valamint hasonhaju és vagyonsú társainak van elég sok 16 koronájuk, a szegény munkásemberrel ők mit törődnek. De hus lesz!

És lett is. *Sebestyén* elnök elment *Caciula* biztoshoz és kérte, hogy engedje meg a hitközségnek a kóserhust maximális áron felül árulni, ennek ellenében a nemkóserhust a hitközség átengedi a keresztények részére maximális áron. Szóval a zsidó proletár bőrére, mert horribilis áron már ők is kaptak volna húst, juttatott volna a protekciós keresztény gazdagoknak húst. *Caciula* ezt a már kiadott rendelet értelmében nem tehetette meg és *nem is engedélyezte*. De *Sebestyén* nem ment észet kölcsönkérni akkor sem, amikor a zsidó választópolgárokat angyoban szállította a mindenkorai kormányoknak elnöki minőségben, nem kért tehát most sem.

Kisütötte, hogy az autonom jog alapján a hitközségnek lehet gabelladij címén akkora összeget felszámítani, amekkorát csak tetszik. Így azután a hitközségi mézárászék árulta a húst különként 10 koronáért, de csak az kapott húst, aki előzőleg a irodában leguberálta a 6 gabelladijat.

Hát ez még sem járja, mert eltekintve attól, hogy ez a maximális ár kijátszása, de a gabelladij szedése is idejét multa. Ma már kell egy kis szociális felfogásnak a hitközségben is teret szorítani. Nem szabad a gabelladijak szedése révén biztosítani a költségvetés fedezetét, mert az a legigazságtalanabb; erősen sújtja a zsidó proletárokat, akik pedig igen sokan vannak és mentesíti a vagyonsú a teherviselés alól. Nem égbekiáltó igazságtalanság az, hogy egy nagycsaládu munkás vagy tisztviselő a gabelladij (fogyasztási adó) címén többet járul hozzá a hitközség fenntartásához, mint a családtalan milliomos kereskedő vagy vállalkozó. Ezt tűrni tovább nem lehet. Tessék igazságos progresszivitás utján fedezetet teremteni és nem a szegény emberek filléreit kisajtolni a vallásosság égisze alatt.

A pászkával is úgy van, mint a husal, szintén a szegény munkás emberek zsebéből szedik ki az utolsó fillért, hogy a koldusszegények husvétii ellátását biztosítsák. Ezzel megint a szegény embert ter-

Az orosz földek utolsó tulajdonosa.

Írta: *Várnai Dániel*.

(Folytatás.)

A polgári liberalizmus, amely Oroszországban II. Miklós uralkodásának kezdetén csak a teória mankóin járt a világban, sokkal gyengébb és sokkal türelmesebb volt, semhogy követelni tudott volna valamit. Az ifju-hegelianizmus, amely Németországban egy forradalmi cselekedeten keresztül még el tudott vergődni a frankfurti országgyűlésig, Oroszországban a hetvenes évek elején eredmény nélkül füstölgött el. A pravoszláv lélek, amely a múlt század vége felé még jóformán érintetlen volt a nyugati kulturától, sokkal inkább Bizáncz szellemével volt telített, semhogy valami forradalmi tette képes lehetett volna. Amint a társadalom egy kis rétegére az ifju hegelianusok tisztán irodalmi mozgolódása örökségképen hagyott, az csak a türelmes várakozás és a jelek felé sandító auguri szellem volt. Szinte nevetséges, hogy az alkotmányosságra és parlamentarizmusra vágyó liberalizmus az új cárnak micsoda kis kalandjából olvasott elkövetkező nagy reformokról. Amfiteatrov írja le valahol ezt az esetet és a pétervári rendőrfőnök, von Wall, kétségbeesése a legkomikusabb és a liberalisok reménykedése a legkétségbe-

ejtőbb groteszk benne. Von-Wall 1914 őszén fiatal tisztet látott meg a Nevskij-proszpekten, aki ellágyuló, boldog nemtörődömséggel baktatott a Milyutin-sor felé. A rendőrfőnök kiugrott a kocsijából s pillanatot alatt a tiszt mellett termett.

— Az istenért, felség, ez lehetetlen!

— Ugyan, tábornok... látja, csak sétálok.

A cár, mert ő volt, tovább haladt s rendőrfőnök hangosan kérlelte.

— Ez lehetetlen, felség! Könyörgök, térjen vissza a palotába...

Pillanatot alatt tömeg gyűrűzte körül őket és a rendőrfőnök rimánkodásából hamar megtudta, ki sétál itt minden kiséret nélkül. „A cár! A cár!” adták szájról szájra s a tömeg dörgő hurrázással ünnepelte uralkodóját. „A cár egyszerre népszerű lett és a szabadságra vágyók lelkében kivirult a reménykedés.” A cár, aki nem lázadó akarat nyomására szökött ki egy szabad sétára, hanem pusztán unalomból cselekedett így. Ettől a pillanattól kezdve véglegesen zár alá került. A téli palotából át kellett költöznie anyja mellé, az Anicskovkastélyba, s hogy ne lázadozzon, az anyja egy kedves medveköllyökkel ajándékozta meg. A liberalizmus azonban makacsul tovább reménykedett s nagy volt a hajlandóság benne, hogy ne a rideg autokratát, hanem az őrizetbe vett felszabadított lássa benne. S akik észrevették ezt a hangulatot,

értettek hozzá, hogy apró praktikákkal még inkább fokozzák és a cár javára valami komoly és állandó népszerűséget kotyvaszszanak belőle. Egy orosz publicista, Cziliakusz, írja ebből az időből, hogy még a külföldi sajtó is tele volt reménykedésekkel és Európa minden országában mint befejezett tényről beszéltek az Oroszországban közböbön álló reformokról. Az orosz és lengyel lapok tele voltak a cárt és törekvéseit dicsőítő himnuszokkal, biztosítván az új fejedelmet a nép szeretetéről és arról a nagy értékről, amelyet az alattvalók hűségében találhatnak fel az uralkodók.

Jöttek azonban oly napok, amikor beszélni is kellett volna a cártól addig sohasem hangoztatott reformokról, ki kellett állani a valódi szándékokkal s egyben bucsut is kellett venni attól a párhates népszerűségtől, amelyben huszonháromesztendő uralkodása alatt csak egyetlen egyszer volt része II. Miklósnak. Az első ilyen alkalom 1895 január közepén volt, amikor az orosz nemesség, a kerületi zemsztvók és a városok képviselői gyűltek össze a Nikolajevszkij-teremben, hogy üdvözöljék az új uralkodót. Maga a birodalom találkozott ekkor fejedelmével és érthető volt a feszültség és a várakozás, amely lázas érdeklődéssel leste a fejedelmi megnyilatkozást. Leírhatatlan, fájdalmas csalódás törté le a reményeket.

— Igen örülök... — mondta ekkor

helték meg és a gazdagot mentesítették a köteles teherviselés alól. Így aztán már érthető, hogy azt a pászkát, mely maximum 4 koronába kellene kerüljön, 8 koronáért árulja a hitközség. Ha ez nem uzsorászkodás a szegény ember bőrére, akkor mi nem tudjuk, hogy mit lehet ma uzsorának hívni.

Igy lesz ez mindaddig, amíg Sebestyén Dávidok fogják intézni a zsidóproletárok ügyét és nem ők maguk.

SZAKMOZGALOM

A szabómunkások közgyűlése a román parancsnokság 4-ik számú rendelete folytán bizonytalan időre elhalasztott.

A börgyári munkások rendkívül jól sikerült taggyűlést tartottak vasárnap d. u. a Munkásotthonban. A gyűlés vezetésére elnöknek Russ György párttitkár elvtársat választották meg. A vezetőség jelentését Ujhelyi Ferenc terjesztette elő. Szóvá tette azt a rettenetes nemtörődömséget, melyet a börgyári munkások a szakszervezettel szemben tanúsítanak s ennek tulajdonítja, hogy a vezetőség nem birt eredményes munkát kifejtteni. Nagy Lidia elvtársnő is ugyanilyen értelemben szólalt fel. Több hozzászólás után Kiss Zsuzsika elvtárs tette meg a pénztári és élelmezési bizottság jelentését, melyet a gyűlés egyhangulag tudomásul vett. Ezután megválasztották az új vezetőséget. Elnök záróbeszédében felszólította a jelenlévőket, hogy több lelkesedéssel és odaadással dolgozzanak a szakszervezet érdekében, mert csak erős szakszervezetek révén lehet a munkásság részére tisztességes megélhetést biztosítani. Olvasás és támogatás a munkásajtót, melynek minden szava és minden betűje a dolgozó emberek érdekében íródik. A gyűlés hangulatából azt a meggyőződést mentették, hogy az elhíntett magvak nem estek terméketlen talajra és a börgyári munkások is nagy buzgalommal látnak majd a munkához.

Egy mindért — mindnyájan egyért. Nem nagy örömet okozhatott Nagy Károlynak az, amit embertelen és brutális viselkedéseiről írtunk, mert rettenetesen megakarta magát boszulni. Az egyik bizalmi tette felelőssé a közlemény megjelenéséért s ezért mult szombaton felmondott neki. Hát egy kicsit tévedett Nagy Károly! A

II. Miklós — igen örülök, hogy láthatom önöket, a nemzet képviselőit, hogy alattvalói hűségükről nyilatkozatot tegyenek. Ámde ismeretes előttem, hogy az utóbbi időben némely zemsztvó-gyűlésen olyan férfiak hangja hallatszott, akik *esztelen ábrándokat* táplálnak a zemsztvók képviselőinek az ország kormányzásában való részvételéről. Tudja meg mindenki, hogy — a nép javának szentelvéen egyébként minden örömet — meg fogom őrizni az egyeduralom rendjét olyan határozottsággal és olyan hajlíthatatlanul, amint azt felejtethetetlen boldogult atyám is megőrizte.

A cári ünnepeltetésnek egyik résztvevője szinte drámai erejű egyszerűséggel írja le ezt a jelenetet, amely mindenkit meggyőzött arról, hogy a cár szinte fizikai undort érez minden progresszivitás iránt, hogy betegesen önző és pánikszzerű rettegés tölti el ama lehetőség előtt, hogy — ha csak egy tenyérnyit is — de valamit „idegen erőknél” kell átengednie hatalmi területéből. Olyan beszéd volt ez, amelyből nemcsak a nagyság, de a legegyszerűbb méltóság is tökéletesen távol állott. Közönséges, „hisztérikus rikácsolás” az egész, egy fejét vesztett, a legmagasabb bürokrácia által hipnotizált ember szálnalmas önvallomása. S olyan kiábrándító, lesújtó hatása volt, hogy a tveri zemsztvó küldötte, Utkin, aki a kenyeret és sőt tartalmazó tálcát hozta a cár elé, ideges felindulásában megtántorodott és a földre ejtette az arany

többi munkásnők tudták mi a kötelességük, szolidaritást vállaltak a bizalmiövel és kijelentették, hogy ha nem vonja vissza a felmondást, valamennyien kilépnek a gyárból. Erre aztán kissé megijedt, leszállt a magas lóról és visszavonta a felmondást. Erre a leckére éppen szükség volt, mert a munkaadók már nem férnek a bőrükben és azt hiszik, hogy a munkások nyugodtan fogják nézni azt a türhetetlen basáskodást és kizsákmányolást, amit most üznek. A szolidaritásnak ez a gyönyörű megnyilvánulása annak a bizonyítéka, hogy a munkásság tudatában van hatalmas erejének és nem riad vissza semmi áldozattól sem, ha az ügy érdeke ezt úgy kívánja. A munkaadók pedig gondolják meg a dolgot, mielőtt cselekednének, mert a pohár csordultig van!

Még nincs tele a Wertheim-szekrény. A kolozsvári építőmesterek egyrésze, úgy látszik, még nem tömte meg eléggé telhetetlen pénzeszsákját, mert ismét a régi és jól bevált módszerüket akarják alkalmazni és az építőiparban foglalkoztatott munkások bőrét teljesen le akarják nyuzni. De nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy ma is a régi recept szerint lehet kizsákmányolni a munkásokat. Ma már egy hatalmas, szervezett építőmunkás táborral állnak szemben. Az építőmunkások óriási áldozatokat hoztak csak azért, hogy az építkezéseket meg lehessen kezdeni. A felállított követelésüket a legminimálisabbra szállították le, de az építőmesterek egyrésze még ezt a minimumot sem hajlandó elfogadni. Rosszul esik nekik egy pár fillér béremelést adni a munkásoknak. Legutóbb kijelentették, hogy az építőmunkások szállítsák le teljesen az igényüket, mert nem muszáj a munkásoknak húst enni. Kérjük mi azoktól az uraktól, hogy mik azok az igények? Az talán, hogy egy 4—5 családtagu építőmunkás lakik egy szobának nevezett óduban, vagy talán az, hogy rongyokban kell járniuk az Önök jóvoltából? Kedves építész és mérnök urak, mi még soha se mondtuk, hogy Önök mondjanak le az igényükről, de hol van az megírva, hogy csak Önöknek lehet jólétben és gazdagságban daskálni, míg milliók és milliók nyomornak és nélkülözésnek vannak kiszolgáltatva. Enyje, enyje, uraim, de rövidlátó! Azt mondják, nem lehet építeni, mert magas a munkabér, ezt meglátják, de azt nem akarják meglátni, hogy az építkezési anyag drága, pedig a baj ott van, de ezzel böl-

sótartót. Beszélük, hogy a fiatal cárné, aki még rosszul értette az orosz nyelvet, kíváncsian kérdezte az egyik nagyhercegnőt:

— Qu'est ce qu' leur explique?

— Azt magyarázza nekik — válaszolt ugyancsak franciáal a nagyhercegnő — hogy ezek az urak itt milyen közönséges idioták...

S végül, hogy ez „idioták” s az egész nagy felbuzdulás, amely őket a cárhoz küldte, pillanatig se áltassa magát s félre ne értse ama kijelentést, hogy „a nép javának szenteltem minden örömet”, e tekintetben II. Miklós már e fogadást megelőzően igen erélyesen intézkedett. Elégedetlenségét fejezvé ki a tveri zemsztvó feliratának ama passzusa miatt, hogy „engedje remélnünk felséged, hogy a trón magasságában mindig meg fogja hallani a nyomorgó nép hangját” — a felirat szerzőjét eltiltotta a fogadásban való részvételtől és megvonta tőle azt a jogot, hogy társadalmi szervezetekbe beválasztható legyen. A felirat szerzője Rodicsev volt, a multesztendei forradalom legreakciósabb Rodicsevje, akinek akkor bizonyos körökben a „tveri szanszkülot” volt a gunyveve... Az üldözött, a forradalmár, a szanszkülot Rodicsev!

Vajjon lehetett-e volna valami jellemzőbb II. Miklósról és mindarra, ami tőle még várható volt?...

(Folytatjuk.)

esen hallgatnak, mert azt tartják Önök, hogy hallgatni sokszor arany. Most pedig hallgatni Önöknek annyit jelent, hogy a jegyzett részvények jobban jövedelmeznek.

A nagyváradi kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja, mint értesülünk, az alkalmazottak teljes győzelmével ért véget. Csupán a „Hangya” fogyasztási szövetkezet nagyváradi kirendeltségénél sztrájkol mintegy 140 alkalmazott tovább. Remélhetőleg a „Hangya” igazgatósága is meggondolja a dolgot és teljesíteni fogja az alkalmazottak kívánságait.

Munkaparlament. Az angol kormány elhatározta, hogy a tőke és munka között állandóan kiélesedő ellentétek kiegyenlítésére egy parlamenti szervezetet létesít, melyben munkások és munkaadók egyaránt résztvesznek. E parlamentszerű intézmény állandóan ankéteket fog rendezni munkás, munkaadó és a közönséget érdeklő kérdésekkel kapcsolatban. Ez idő szerint még nincs eldöntve, hogy mekkora számban lesz képviselve e három kategória, de hogy a kérdés égetően aktuális, annak tényét Lloyd George és Bonnar Law legutóbbi beszédekben is hangoztatták.

Hivatalos órák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5—7 óráig, vasárnap délelőtt 9—11 óráig.

Sütőmunkások csoportja naponta 9—11 óráig, szerdán délután 3—5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja naponta délelőtt 9—11 óráig.

Vas- és fémmunkások csoportja szerdán és pénteken este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Festőmunkások csoportja szerdán és pénteken délután 4—6 óráig.

Szabómunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—12 óráig.

A vegyészeti munkások csoportja kedden és pénteken este 6—7 óráig, vasárnap d. e. 10—12 óráig.

A lakásügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6—7 óráig.

HIREK

— **Csak türelem!**... A közéletmezési tanács minden héten kétszer összeül és határoz. Legutóbb elhatározta, hogy föltétlenül meg kell várni Somodyékat és addig mindenki legyen türelemmel. Egyébként liszt egyáltalán nincs, helyette pedig leszálított krumpli adagokat fognak kiosztani. A hus maximális árát felemelték, de megfeledeztek husról is gondoskodni. Mégis csak jó, hogy van közéletmezési tanácsunk. Az isten sokáig éltesse!

— **Szociálista termelő szövetkezetek Somogyban.** Somogy megye tipikus hazája a nagybirtoknak, az óriási latifundiumnak. Több mint 300 ezer hold területen volt itt az ur egynehány mágnás. Itt terpeszkedik az óriási kiterjedésű Eszterházy-féle hitbizomány, gróf Jankovichnak több mint 12 ezer holdja, a Zichyek, a Széchenyiek, a Festetichek, a Somcsichok, a Hunyadiak hitbizománya és a papi birtok ezer holdjai. Most folyik a földosztás és a nép elhatározta, hogy nem engedi feldarabolni ezeket a birtokokat, hanem szociálista termelőszövetkezetek útján akarja a termést biztosítani.

— **A szerb elvtársak tiltakozása.** A belgrádi szociáldemokrata párt deklarációt hirdetett ki, melyben ünnepélyesen tiltakozik minden imperialisztikus és kapitalisztikus követelés ellen. A párt ellene van minden hódítási szándéknak és követeli a szerb kormánytól, hogy a megszállott területen a lakosság népszavazás útján döntsön hovatartozásáról.

— Román szocialista kongresszus. A nagyszabású „Renasterea Romana” írja, hogy a román szocialista párt husvét első és másodnapján Bukarestben kongresszust fog tartani. A központi bizottság március 30-ára előzetes megbeszélésekre hívta össze a romániai, bukovinai és erdélyi szakszervezeteket és pártokat.

— A németországi szénbányák szocializálása. Nauenből jelentik: A weimari nemzetgyűlés megkezdte a szénbányák szocializálásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

— Van cukor! Ne essünk tévedésbe mert csak a zugszekerágyárosok részére van cukor. Gomba módra teremnek elő azok az apró cukorkagyáraknak csufolt szeméttelpek, ahol valódi cukorból „készítik” a méregdrága cukorkát. Legutóbb az Egyetem-utcai Sebestyén-házban látott napvilágot egy ilyen „cukorkagyár” Rudas jól ismert cukorkakereskedő jóvoltából. Éjjel-nappal gyártják itt az ugynevezett cukorkát és süteményt anélkül, hogy bárki kérdőre vonná ezt az urat, honnan szerzi be azt a rengeteg cukrot és lisztet. Mert még sem járja, hogy a munkásság hónapok óta cukor nélkül van, ellenben ezeknek a „cukorkagyárosoknak” annyi cukor áll rendelkezésükre, hogy éjjel-nappal nem győzik feldolgozni. Felhívjuk erre a közéletmezési tanács figyelmét és követeljük, hogy haladéktalanul csukják be ezeket a gyárakat, foglalják le az ott levő cukorkészletet és osszák ki a munkásságnak.

— Dühöng a szabadság Görögországban. A bukaresti „Dacia” írja szaloniki jelentés nyomán, hogy Kavallában letartóztatták a szocialista pártvezetőséget.

— Román szocialisták a hadbírótság előtt. A bukaresti „Dacia” írja, hogy a decemberi mozgalomból kifolyólag letartóztatott elvtársak ellen folytatott vizsgálat befejezést nyert. A hadbírótság néhány nap múlva megkezdte a tárgyalásokat, melyek nyilvánosok lesznek.

— Ne öl! *Majláth* erdélyi püspök rendeletet bocsátott ki, amelyben felszólítja azokat a katonai papokat és teológusokat, akik kényszerből, önvédelemből, vagy más okból fegyvert fogtak és rálöttek embertársaikra, hogy ezt a bűnüket jelentsék be. Egy pápai rendelet szerint ugyanis ezek a papok feloldást nyernek.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik leányom és hugom halála alkalmával támogatásban részesítettek, ezúton mondok köszönetet. *Özv. Broszkaj Gáborné és fia.*

Előfizetőinket kérjük, hogy ha a lapunkat nem kapják pontosan kézhez, úgy ezért ne nehezteljenek reánk, mert az rajtunk kívül eső okokból ered. Részint a hiányosan leadott címek, részint a postai nehézségek késleltetik a lapok kikézbesítését. Aki a lapját nem kapta meg, kérjük az irodában azt megreklamálni *név, foglalkozás, utca és házszám pontos* megjelölésével.

FELELŐS SZERKESZTŐ: RUSS GYÖRGY
KIADÓ: GRÓSZ HERMANN

Az erdélyrészi szociáldemokrata párt tulajdona.

SZINHÁZI HIREK.

Heti műsor.

Zárva.

Mozi hírek.

Szinkör-mozgóban.

Zárva.

Egyetem-mozgóban.

Zárva.

Uránia-mozgóban.

Zárva.

Pályázati hirdetés.

Az erdélyrészi szociáldemokrata párt vezetősége pályázatot hirdet a *párttitkári* állásra. A javadalmazás évi 12 ezer korona fizetés és 2000 korona lakbér. Pályázótól megkívánatik, hogy a szakszervezeti és párt szervezeti mozgalomban kellő jártassággal bírjon, a magyar és román nyelvet szóban és írásban (német nyelvet tudók előnyben) bírja, szakszervezetének három év óta tagja legyen és megfelelő agitatorikus képességgel rendelkezzen. Pályázatok 1919 március 20-ig adandók be a kolozsvári (Mátyás király-tér 9.) vagy a budapesti (VIII., Erzsébet-körut 41.) párttitkárságnál. Megválasztás esetén az állás 1919 április elsején elfoglalandó.

Kolozsvár, 1919 március 5.

A pártvezetőség

HUNGÁRIA

KÖNYVNYOMDAI Könyvtár

SCHWARTZ ÉS TÁRSA

KOLOZSVÁR,
EGYETEM-UTCA 3.

★
Készít mindennemű
nyomtatványt gyorsan,
csinos kivitelben,
előnyös áron

Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. (Saját ház.)
Fióktintézet: **Tordán.**

Igazgatóság	1-65 sz.
Titkárság és levelezés	9-09 sz.
Bankosztály	12-69 sz.
Pénztár váltóüzlet	10-82 sz.
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság	11-61 sz.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifoglyok részére átutalásokat csupán kész kiadások leszámítása mellett teljesít.

PÉNZTÁRI ÓRAK:

Délelőtt fél 9 órától délután 1 óráig

ERDÉLYI MUNKÁS KÖNYVTÁRA

Az Erdélyi Munkás kiadóhivatalának könyvtárában a következő könyvek kaphatók:

Elsé Jerusalem: A szent Skarabäus.
Zola: Patkányfogó I. és II.
Molnár Ferenc: Andor.
Csizmadia: A nagy magyar parasztforradalom.
Révész Béla: Vonagló falvak.
Csizmadia Sándor: Csak vissza nem. (Költemények).
Vanszák János: Vér és Vas. (Költemények).
Marx: III. Napoleon államcsinyje. (Fordította: Garami Ernő).
Bálint Aladár: Város. (Novellák).
Farkas Antal: Templomtűzek, Vöröszoltárok. (Versek).
Bođrogi Zsigmond: Szántók, Vetek. (Költemények).
Farkas Antal: Szilaj Péterék.
Upton Sinclair: Az elitelt.
Varga Jenő: A magyar kartellek.
Csizmadia Sándor: Munkás emberek.
Munkáskönyvtár füzetei.
Szociálistizmus. (Folyóirat).
Apróbb füzetek.

Munkások! Munkásnők!

Olvassátok és terjesszétek az

Erdélyi Munkást

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T. KOLOZSVÁR

Mátyás király-tér 7. sz.
Befizetett alaptőkéje 4 millió korona. :: Egyéb alapjai 2,700.000 kor.

Elfogad betéteket könyvecskére vagy folyószámlára legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat bármikor azonnal visszafizeti. Leszámítol váltókat, folyósít törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleget nyújt értékpapírokra, díjmentesen bevált szelvényeket és mindennemű bank és takarékpénztári ügyleteket lebonyolít. Új intézeti székházában külön e célra épített páncceltermében tűz és betörésmentes saferekeszeket és értékeket tartalmazó ládák részére tresort tart a közönség rendelkezésére.
Áruraktárai: A pályaudvar mellett, Baross-tér 3. szám alatt.

Olcsó árairól és szolid kiszolgálásáról előnyösen ismert

SZABÓ JENŐ

női divatáruháza,
Kolozsvár, Wesselényi Miklós-u. 5.

Nagy választék selymekben és szövetekben. Szolid szabott árak!

Duplaszélű selyem minden színben 95 K
140 cm. széles szövet . 135 K
Selyemharisnya 40 K

Tisztelettel

SZABÓ JENŐ